

บทที่ 4

บริบทของสถานศึกษา

ในการวิจัยและพัฒนาแนวทางการประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพบริบทของโรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีภักดิ์และโรงเรียนวัดลาดระโห่ง โดยการศึกษาจากเอกสารหลักฐานที่ปรากฏ การสังเกตและการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

โรงเรียนวัดท่าใหม่

โรงเรียนวัดท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ตั้งอยู่ หมู่ที่ 6 ตำบลปากกราน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รหัสไปรษณีย์ 13000 หมายเลขโทรศัพท์ 0-3532-2617 วิสัยทัศน์ของโรงเรียนวัดท่าใหม่ คือ จัดการศึกษาให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะด้านภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นผู้ก้าวทันเทคโนโลยี เห็นคุณค่าและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย เรียนรู้อย่างมีความสุข มีการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ชุมชนช่วยกันส่งเสริมร่วมพัฒนาแก้ปัญหา นำพาสถานศึกษาเป็นฐานความรู้ที่ยั่งยืน โรงเรียนวัดท่าใหม่จัดการศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับอนุบาล 2 ห้อง ระดับประถมศึกษา 6 ห้อง แบ่งเป็นอนุบาล 1 และอนุบาล 2 ชั้นละ 1 ห้อง และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นละ 1 ห้อง มีผู้เรียนรวม 80 คน บุคลากรประกอบด้วย ผู้บริหารหญิง 1 คน ครูชาย 3 คน ครูหญิง 2 คน และมีนักการภารโรงชาย 1 คน ซึ่งจ้างโดยใช้เงินบริจาคของผู้บริหารและครู ครูมีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ยกเว้นนักการภารโรง อายุราชการเฉลี่ยประมาณ 29.20 ปี รายละเอียดอื่น ๆ มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากร

โรงเรียนวัดท่าใหม่ มีเนื้อที่ประมาณ 4 ไร่ 3 งาน มีอาคารเรียน 2 หลัง เป็นอาคารไม้แบบ ป.1 ข ชั้นเดียว ใต้ถุนสูง มีห้องเรียน 8 ห้อง ใช้เป็นห้องระดับชั้นอนุบาล 2 ห้อง ระดับชั้นประถมศึกษา 6 ห้อง มีห้องพิเศษที่ใช้เป็นห้องปฏิบัติการทางภาษา 1 ห้อง ห้องคอมพิวเตอร์ 1 ห้อง มีคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ในการเรียนจำนวน 10 เครื่อง ห้องวิทยาศาสตร์ 1 ห้อง ห้องสมุดขนาดเล็ก 1 ห้อง สนามกีฬาทั่วไป 1 สนาม สนามวอลเลย์บอล 1 สนาม ลานกีฬาอเนกประสงค์ 1 ลาน อาคารอเนกประสงค์ 1 อาคาร ห้องส้วม แบบ 401 1 หลัง รวม 5 ที่นั่ง ที่ปีสสาวะชายแบบรวม 1 ที่

2. ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน

โรงเรียนวัดท่าใหม่ ตั้งอยู่ในชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีประชากรประมาณ 2,500 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ นับถือศาสนาอิสลามประมาณร้อยละ 25 ประชากรในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก มีอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพรอง รายได้ของประชากรต่อหัวประมาณ 24,000 บาทต่อปี ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนอยู่ในระดับดี ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาอยู่เสมอ โดยการนำของคณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจนวัดท่าใหม่ซึ่งเป็นวัดที่อยู่ในบริเวณเดียวกันมีส่วนร่วมในการสนับสนุนครุภัณฑ์และงบประมาณในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

โรงเรียนวัดท่าใหม่ ตั้งอยู่บริเวณราบลุ่ม ทิศตะวันออกติดกับถนนลาดยางเข้าหมู่บ้าน และทุ่งนา ทิศตะวันตกมีพื้นที่ติดกับอุโบสถวัดท่าใหม่ ทิศเหนือและทิศใต้ติดกับชุมชน มีแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ดังนี้ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มีห้องพิเศษที่ใช้เป็นห้องปฏิบัติการทางภาษา 1 ห้อง ห้องคอมพิวเตอร์ 1 ห้อง มีคอมพิวเตอร์สำหรับการเรียนจำนวน 10 เครื่อง ห้องวิทยาศาสตร์ 1 ห้อง ห้องสมุดขนาดเล็ก 1 ห้อง สนามกีฬาทั่วไป 1 สนาม สนามวอลเลย์บอล 1 สนาม ลานกีฬาอเนกประสงค์ 1 ลาน แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในชุมชนและรอบ ๆ สถานศึกษา ได้แก่ วัดพุทธไสสวรรคย์ บ้านฉนวน วัดไชยวัฒนาราม หมู่บ้านญี่ปุ่น บ้านโปรตุเกส แหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญา การทำนา การทำขนมโรตีสายไหม และแหล่งเรียนรู้ในบริเวณรอบเกาะเมืองอยุธยา ได้แก่ ศูนย์ประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑสถานเจ้าสามพระยา อุทยานประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีแหล่งเรียนรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรม โบราณสถานอีกมากมายซึ่งอยู่ไม่ไกล เพราะโรงเรียนวัดท่าใหม่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีแหล่งเรียนรู้มากมายและครอบคลุมทุกประเภท

4. ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการประเมินคุณภาพของโรงเรียน ซึ่งมีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติเป็นเกณฑ์ในการพัฒนา เปรียบเทียบกับสถานศึกษาอื่น ๆ ซึ่งผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 พบว่า คะแนนเฉลี่ยในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำและร้อยละของผู้เรียนส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ในระดับพอใช้

5. จุดเด่นของโรงเรียนวัดท่าใหม่

จากการสำรวจข้อมูลในรายงานการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2547 ของสถานศึกษา การสังเกตและการสัมภาษณ์บุคลากร ในสถานศึกษา พบข้อมูลที่เป็นจุดเด่นของสถานศึกษา ดังนี้ โรงเรียนวัดท่าใหม่มีผู้สอนที่มีคุณวุฒิและมีความสามารถตรงกับวิชาที่จัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้บริหารจัดโครงสร้างการบริหารงานภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เช่น ให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้บริหารมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการและสามารถประสานงานกับชุมชนได้เป็นอย่างดี

6. จุดที่ควรได้รับการพัฒนาของโรงเรียนวัดท่าใหม่

จากการสำรวจข้อมูลในรายงานการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2547 ของสถานศึกษา การสังเกตและการสัมภาษณ์บุคลากร ในสถานศึกษา พบข้อมูลที่เป็นจุดที่ควรพัฒนาดังนี้ ควรส่งเสริมผู้เรียนที่มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ตามเกณฑ์ที่ต้องการของสถานศึกษาที่อยู่ในระดับน้อย และพัฒนาผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เช่น สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาต่างประเทศ ให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ควรส่งเสริมผู้เรียนในด้านการอ่าน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองให้เพิ่มขึ้น เช่น การศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดของสถานศึกษา ควรมีการซ่อมแซมปรับปรุงสภาพอาคารเรียน ห้องเรียนและสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้เกิดความสวยงาม ร่มรื่น สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับกลุ่มเพื่อนและให้คำแนะนำ ให้ขวัญกำลังใจผู้เรียนในการพัฒนาตนเองตามสภาพความพร้อมของผู้เรียน ผู้สอนควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณในการจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ ให้ตอบสนองต่อความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนวัดศรีภักดิ์

โรงเรียนวัดศรีภักดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ตั้งอยู่ที่หมู่ 1 ตำบลทับน้ำ อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รหัสไปรษณีย์ 13220 หมายเลขโทรศัพท์ของผู้บริหาร 0-1374-0230 วัตถุประสงค์ของโรงเรียน “ผู้เรียนโรงเรียนวัดศรีภักดิ์ มีคุณธรรม นำอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณเป็น เน้นเทคโนโลยี มีภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พัฒนาครูเป็นครูมืออาชีพ นำชุมชน มีส่วนร่วมและมีสุขภาพแข็งแรง” โรงเรียนวัดศรีภักดิ์จัดการศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับอนุบาล 2 ห้องและระดับประถมศึกษา 6 ห้อง มีผู้เรียนรวม 88 คน บุคลากร ประกอบด้วยผู้บริหารหญิง 1 คน ครูชาย 4 คน ครูหญิง 2 คน และนักการภารโรงชาย 1 คน ผู้บริหาร และครู

มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี นักการภารโรงมีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อายุราชการเฉลี่ยของบุคลากรในสถานศึกษาประมาณ 18.75 ปี รายละเอียดอื่น ๆ มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากร

โรงเรียนวัดศรีภวังค์ มีเนื้อที่ 5 ไร่เศษ มีอาคารเรียน 2 หลัง เป็นแบบกรมสามัญ 017 (ดัดแปลง) 1 หลัง และแบบ สปช. 104/26 1 หลัง เป็นอาคารไม้ มีห้องเรียนรวม 8 ห้อง ใช้เป็นห้องระดับชั้นอนุบาล 2 ห้อง ระดับประถมศึกษา 6 ห้อง มีห้องพิเศษใช้เป็นห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ 1 ห้อง ห้องคอมพิวเตอร์ มีคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ในการเรียนจำนวน 8 เครื่อง และห้องปฏิบัติการทางภาษา 1 ห้อง ห้องสมุด 1 ห้อง ห้องพยาบาลขนาดเล็ก 1 ห้อง ห้องพักครูและห้องผู้บริหาร 1 ห้อง ห้องส้วมแบบ สปช. 603/29 จำนวน 4 ที่นั่ง 1 หลัง สนามกีฬา 1 สนาม และเครื่องถ่ายเอกสาร 1 เครื่อง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน

โรงเรียนวัดศรีภวังค์ ตั้งอยู่ในชุมชนชนบท มีประชากรในเขตพื้นที่บริการประมาณ 600 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและประกอบอาชีพ ทำนา เลี้ยงสัตว์ ค้าขายและรับจ้างทั่วไป มีรายได้ต่อหัวประมาณ 72,000 บาทต่อปี ลักษณะของชุมชนอยู่ในเขตเทศบาล พื้นที่โดยรอบเป็นที่ราบลุ่ม ฤดูน้ำหลากน้ำจะท่วมขังทุกปี ในชุมชนมีวัดศรีภวังค์ องค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ และสถานีอนามัยเป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ชุมชนรอบนอกของสถานศึกษามีบ้านเรือนจำนวนมาก ประชากรส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อเรื่องการทรงเจ้าเข้าผี มีประชากรบางส่วนไม่รับฟังความคิดเห็นของคนรุ่นใหม่เท่าที่ควร

3. ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

โรงเรียนวัดศรีภวังค์ ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่ม ทิศเหนือและทิศตะวันตกติดกับทุ่งนา ทิศตะวันออกติดกับบริเวณวัดศรีภวังค์และคลองส่งน้ำเพื่อการเกษตร ทิศใต้ติดกับชุมชน มีแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ดังนี้ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มีห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ 1 ห้อง ห้องปฏิบัติการทางภาษา 1 ห้อง ห้องคอมพิวเตอร์มีคอมพิวเตอร์สำหรับใช้งาน 8 เครื่อง ห้องสมุดโรงเรียนวัดศรีภวังค์ 1 ห้อง แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในชุมชนและรอบ ๆ สถานศึกษา ได้แก่ วัดศรีภวังค์ ชุมชนวัดศรีภวังค์ องค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ สถานีอนามัยตำบลทับน้ำ แหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญา ช่าง บ้านทรงไทย การทำนา งานจักรสาน กอบ เครื่องใช้จากหวาย เช่น ตะกร้า กระจาด เป็นต้น โรงเรียนวัดศรีภวังค์ ตั้งอยู่ในตำบลทับน้ำ อำเภอบางปะอินอยู่ห่างจากอำเภอพระนครศรีอยุธยา ประมาณ 20 กิโลเมตร สามารถเดินทางไปใช้แหล่งเรียนรู้ได้โดยสะดวก

4. ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการประเมินคุณภาพของโรงเรียน ซึ่งมีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ เป็นเกณฑ์ในการพัฒนา เปรียบเทียบกับสถานศึกษาอื่น ๆ ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 พบว่า คะแนนเฉลี่ยในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และ สาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ผู้เรียน มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ และร้อยละของผู้เรียนส่วนใหญ่ มีคะแนนอยู่ในระดับพอใช้

5. จุดเด่นของโรงเรียนวัดศรีภวังค์

จากการสำรวจข้อมูลในรายงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2547 ของสถานศึกษา การสังเกต และการสัมภาษณ์บุคลากรในสถานศึกษา พบจุดเด่นของสถานศึกษาดังนี้ โครงสร้างของระบบบริหารจัดการในสถานศึกษา มีความชัดเจนครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลัก บุคลากรในสถานศึกษา มีความสามัคคีต่อกัน สามารถประสานงานและร่วมมือกับชุมชนได้เป็นอย่างดี มีการกำหนดนโยบายในการพัฒนาการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพของ สถานศึกษาในภาพรวม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์และ ด้านกำกับตรวจสอบติดตามผล ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างจริงจังและมีความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างมาก โรงเรียนวัดศรีภวังค์ เป็นสถานศึกษาที่รักษาระเบียบประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี เช่น ประเพณี กวนข้าวทิพย์ การเทศน์มหาชาติ การแข่งขันเรือพาย เป็นต้น

6. จุดที่ควรได้รับการพัฒนาของโรงเรียนวัดศรีภวังค์

จากการสำรวจข้อมูล ในรายงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2547 ของสถานศึกษา การสังเกตและการสัมภาษณ์บุคลากรในสถานศึกษา พบจุดที่ควรได้รับการพัฒนา ดังนี้ ควรส่งเสริมการบูรณาการเรียนรู้ออกไปให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้บุคลากรภายในสถานศึกษา เกิดการตื่นตัวในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และ นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ควรมีการปรับปรุงและนิเทศติดตามให้เป็นที่ไปตามนโยบายของสถานศึกษาอย่างจริงจัง ควรพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสาระการเรียนรู้ที่มีผลการเรียนรู้ต่ำ เช่น กลุ่มสาระคณิตศาสตร์และกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ เป็นต้น จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ให้มากขึ้น ควรพัฒนาผู้เรียนให้รอบรู้ด้านวิชาการ และมีความรู้พื้นฐานด้านวิชาชีพควบคู่กันไป ควรมี

แผนงานในการพัฒนาบริเวณสถานศึกษาที่มีน้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝน และฤดูน้ำหลากอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดเป็นแผนงานหลักของสถานศึกษา

โรงเรียนวัดลาดระโงง

โรงเรียนวัดลาดระโงง เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 ตั้งอยู่ที่หมู่ 5 ตำบลวัดขม อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รหัสไปรษณีย์ 13160 หมายเลขโทรศัพท์ของผู้บริหาร 0-1236-5785 วิทยุทัศน์ของโรงเรียน วัดลาดระโงง ภายในปีการศึกษา 2548 ผู้เรียนในโรงเรียนวัดลาดระโงง ต้องอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น เน้นคอมพิวเตอร์ เลิศเลอภาษาอังกฤษ พิชิตความซื่อสัตย์ มีคุณสมบัติด้านประหยัด อดทน มีทัศนคติที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ภูมิการพัฒนาด้านเทคโนโลยี มีชุมชนเป็นส่วนร่วม หลอมรวม ทักษะชีวิต โรงเรียนวิถีพุทธ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โรงเรียนวัดลาดระโงง จัดการศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับอนุบาล 2 ห้อง ระดับประถมศึกษา 6 ห้อง แบ่งเป็นชั้นอนุบาล 1 และชั้นอนุบาล 2 ชั้นละ 1 ห้อง และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นละ 1 ห้อง มีผู้เรียนรวม 80 คน เป็นผู้เรียนที่มีภาวะโภชนาการต่ำ 7 คน มีที่ที่มีความบกพร่องมาเรียนร่วม 3 คน ผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ 22 คน และผู้เรียนที่เหลือเป็นผู้เรียนที่ปกติ บุคลากรในโรงเรียนวัดลาดระโงง ประกอบด้วยผู้บริหารหญิง 1 คน ครูชาย 2 คน ครูหญิง 3 คน และนักการภารโรงชาย 1 คน ผู้บริหาร และครูมีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีผู้สอนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาดำรงระดับปริญญาตรี 2 คน บุคลากรในสถานศึกษามีอายุราชการเฉลี่ย 28.5 ปี รายละเอียดอื่น ๆ มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากร

โรงเรียนวัดลาดระโงง มีเนื้อที่ประมาณ 5 ไร่ อาคารเรียน 2 หลัง เป็นอาคารไม้ได้ถุนสูง มีห้องเรียน 10 ห้อง ห้องคอมพิวเตอร์ 1 ห้อง มีคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ในการเรียนจำนวน 5 เครื่อง ห้องดนตรีนาฏศิลป์ 1 ห้อง ห้องพยาบาล 1 ห้อง ห้องสมุด 1 ห้อง ห้องน้ำห้องส้วม 1 หลัง สนามกีฬา 2 สนาม โทรศัพท์ 1 เครื่อง มีแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในชุมชน ได้แก่ บ่อเลี้ยงปลานิล ร้านซ่อมจักรยาน หัตถกรรมจักสาน แหล่งปลูกพืชสมุนไพรและแหล่งทำขนมไทยท้องถิ่น

2. ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน

โรงเรียนวัดลาดระโงง ตั้งอยู่ในชุมชนชนบท รอบ ๆ สถานศึกษาเป็นชุมชนขนาดเล็ก มีประชากรประมาณ 312 คน นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ สภาพพื้นที่โดยรอบเป็นที่ราบลุ่ม ช่วงฤดูน้ำหลากและฤดูฝน น้ำจะท่วมขังทุกปี ประชากรในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง และการทำนา จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีรายได้ต่อหัว

ประมาณ 30,000 บาทต่อปี ประชากรส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจนและขาดโอกาสในการศึกษาต่อ หลังจากจบการศึกษาภาคบังคับและมักจะออกมาประกอบอาชีพรับจ้างและทำนา โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตวัดลาดระโห่ง บุคลากรในสถานศึกษาจึงมีความคุ้นเคยและร่วมช่วยเหลือกิจกรรมกับทางวัดอยู่เสมอ สถานศึกษาจึงได้รับความไว้วางใจจากชุมชนและวัดลาดระโห่งเป็นอย่างดีและถ้าโรงเรียนมีกิจกรรมก็จะได้รับความร่วมมือจากทางวัดลาดระโห่งและชุมชนเช่นเดียวกัน ทั้งด้านแรงงานและงบประมาณตามโอกาสอันสมควร

3. ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

โรงเรียนวัดลาดระโห่ง ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่ม ทิศเหนือติดกับชุมชน ทิศตะวันออกติดกับบริเวณวัดลาดระโห่ง ทิศตะวันตกติดกับถนนซีเมนต์เข้าหมู่บ้าน ซึ่งกั้นระหว่างโรงเรียนกับทุ่งนา ทิศใต้ติดกับชุมชนและทุ่งนา แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มีห้องคอมพิวเตอร์ 1 ห้อง มีคอมพิวเตอร์สำหรับใช้งาน จำนวน 5 เครื่อง ห้องดนตรีนาฏศิลป์ 1 ห้อง ห้องสมุดโรงเรียนวัดลาดระโห่ง 1 ห้อง แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ได้แก่ วัดลาดระโห่ง ศูนย์ศิลปาชีพเกาะเกิด บ่อเลี้ยงปลาชนิด รานซ่อมจักรยาน หัตถกรรมจักสาน แหล่งปลูกพืชสมุนไพร และแหล่งทำขนมไทย ท้องถิ่น โรงเรียนวัดลาดระโห่ง อยู่ห่างจากอำเภอพระนครศรีอยุธยา ประมาณ 15 กิโลเมตร สามารถเดินทางไปใช้แหล่งเรียนรู้ได้โดยสะดวก

4. ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การประเมินคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนว่าโรงเรียน ได้พัฒนาผู้เรียนโดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเกณฑ์ นักเรียนต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ร้อยละ 3 โรงเรียนแบ่งระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 0, 1, 2, 3, 4 และในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก เช่น สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับ 2 และ 3 ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับ 4 น้อยมาก

5. จุดเด่นของโรงเรียนวัดลาดระโห่ง

จากการศึกษาข้อมูลในรายงานคุณภาพการศึกษา (รายงานคุณภาพการศึกษา ประจำปี 2547) ปีการศึกษา 2547 ของสถานศึกษา การสังเกตและการสัมภาษณ์บุคลากรในสถานศึกษาพบจุดเด่นของสถานศึกษาดังนี้ ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษามีความสามัคคี มีความมุ่งมั่น ในการปฏิบัติงานเพื่อบุตรหลานของชุมชน จนเป็นที่ยอมรับของชุมชน และได้รับการสนับสนุนจากท่านเจ้าอาวาสวัดลาดระโห่ง องค์การบริหารส่วนตำบลวัดยมและชุมชนเป็นอย่างดี เช่น ให้การสนับสนุนงบประมาณในการทำสื่อการเรียน ต่อเติมอาคารเรียน ให้การสนับสนุนด้านแรงงานและด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับผู้เรียนในสถานศึกษาด้วย สถานศึกษามีนโยบายและจัดแบ่งหมวดหมู่หนังสือในห้องสมุดระบบคิวอี้ สามารถหยิบใช้ได้ง่าย สภาพแวดล้อมในห้องสมุดเอื้อต่อการศึกษา

ค้นคว้าหาความรู้เป็นอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นในการพัฒนาสถานศึกษา และผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป และได้รับการคัดเลือกให้เป็นบุคคลต้นแบบการปฏิรูปการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาได้รับรางวัลรองชนะเลิศด้านสิ่งแวดล้อมจาก บริษัทฮอนด้า ประเทศไทย บุคลากรในสถานศึกษา ปฏิบัติงานตามนโยบายของสถานศึกษาด้วยความมุ่งมั่นเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป และได้รับรางวัลครูดีในดวงใจและด้านการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนดีเด่น ในปีการศึกษา 2547 และปีการศึกษา 2548 จากสมาคมผู้บริหารสถานศึกษา

6. จุดที่ควรได้รับการพัฒนาของโรงเรียนวัดลาดตระโห่ง

จากการสำรวจข้อมูลในรายงานคุณภาพการศึกษา (รายงานคุณภาพการศึกษา ประจำปี 2547) ปีการศึกษา 2547 ของสถานศึกษา การสังเกตและการสัมภาษณ์บุคลากรในสถานศึกษา พบข้อมูลที่เป็นจุดที่ควรพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาควรมีนโยบายให้ผู้สอนปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น การให้ผู้เรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำสื่อการเรียนรู้และเลือกแหล่งเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน ควรส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความบกพร่องและผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษอย่างใกล้ชิดและติดตามอย่างต่อเนื่อง เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาแล้ว ถ้าศึกษาต่อควรมีระบบส่งต่อข้อมูลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ต่อเนื่อง ควรส่งเสริมให้ผู้สอนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาที่ไม่ตรงกับสาระในการจัดการเรียนรู้ได้มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องตามโอกาสอันสมควร

จากการศึกษาบริบทของสถานศึกษาขนาดเล็กทั้ง 3 แห่ง สถานศึกษามีบริบทที่คล้ายกัน มีเนื้อที่ประมาณ 5 ไร่ มีอาคารเรียน 2 หลัง จัดการศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน 80 – 88 คน มีผู้บริหาร 1 คน มีครูผู้สอน 5 – 6 คน บุคลากรไม่เพียงพอต้องรวมชั้นเรียน 2 ชั้นให้อยู่ในห้องเดียวกัน ทำให้ครูผู้สอนเกิดความยุ่งยากในการจัดการเรียนการสอน มีปัญหาของการขาดแคลนครู ห้องเรียนไม่เพียงพอ ขาดอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน ขาดงบประมาณ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ไม่เพียงพอ ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อย เนื่องจากไม่สะดวก ไม่มีงบประมาณสนับสนุน ครูผู้สอนยังเห็นว่าการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนมีความยุ่งยาก และเสียเวลา เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สนับสนุนให้ครู นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียน ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียน ซึ่งเป็นการนำทรัพยากรที่สถานศึกษาที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อการเรียนรู้

ของผู้เรียน บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในชุมชน สถานศึกษาขนาดเล็กก็สามารถที่จะจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามความต้องการของสังคมได้

ผู้วิจัย จึงเห็นสมควรพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก และนำมาทดลองใช้กับ โรงเรียนวัดท่าใหม่ ซึ่งเป็นสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีความต้องการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ในการวิจัยครั้งนี้